

Łuczkiwicz, Piotr

"Die Bewaffnung der German und ihrer Nachbarn in den Letzen Jarhunderten vor Chrisiti Geburt" : międzynarodowa konferencja naukowa w Nałęczowie

---

Archeologia Polski Środkowowschodniej 5, 308-309

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PIOTR ŁUCZKIEWICZ

„DIE BEWAFFNUNG DER GERMANEN UND IHRER NACHBARN IN DEN LETZTEN JAHRHUNDERTEN VOR CHRISTI GEBURT”. MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA W NAŁĘCZOWIE

W dniach 23-25 września 1999 r. odbyła się w Nałęczowie międzynarodowa konferencja naukowa „Die Bewaffnung der Germanen und ihrer Nachbarn in den letzten Jahrhunderten vor Christi Geburt”, zorganizowana przez Katedrę Archeologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, przy współudziale Illerup Project z Moesgaard (Dania) oraz Instytutu Prahistorii Uniwersytetu w Marburgu (Niemcy). W myśl pierwotnych założeń spotkanie to miało być w pewnym stopniu kontynuacją obrad, jakie toczyły się w Marburgu w dniach od 20 do 24 lutego 1994 r. pod hasłem „Beiträge zu römischer und barbarischer Bewaffnung in den ersten vier nachchristlichen Jahrhunderten”, rozszerzającą poruszone zagadnienia o problemy młodszego okresu przedrzymskiego. Ilość i zakres, zarówno tematyczny jak i geograficzny, zgłoszonych referatów zmusiły jednak organizatorów do nadania konferencji odrębnego statusu, oraz zorganizowania obrad w ramach trzech bloków tematycznych: Europa Środkowa, Europa Środkowa i Zachodnia, Europa Północna. W konferencji uczestniczyło ogółem 86 specjalistów z Polski, Niemiec, Danii, Szwecji oraz Ukrainy, którzy mieli możliwość wysłuchania 19 referatów. Obradom poszczególnych sesji przewodniczyli kolejno prof. dr hab. Zenon Woźniak (Kraków), prof. dr hab. Otto-Herman Frey (Marburg)¹ oraz prof. dr hab. Jorgen Ilkjar (Moesgaard). Spotkanie to stanowiło również doskonałą okazję dla uczczenia 50 lecia pracy naukowej jednego z nestorów badań nad młodszym okresem przedrzymskim i okresem rzymskim w Europie, prof. dr hab. Jerzego Wielowiejskiego².

Po krótkim powitaniu uczestników i otwarciu obrad dokonanych przez prof. dr hab. Andrzeja Kokowskiego z Katedry Archeologii UMCS oraz przedstawiciela Jego Magnificencji Rektora, prof. dr hab. Jana Pomorskiego, referat programowy konferencji wygłosił prof. dr hab. Piotr Kaczanowski (Kraków). Autor podsumował w nim dotychczasowy stan badań nad problematyką uzbrojenia w młodszym okresie przedrzymskim w Europie Środkowej. Mgr Piotr Łuczkiwicz (Lublin) odniósł się do problemu interpretacji etnicznej i kulturowej grotów zdobionych trawionym ornamentem z obszaru Europy Środ-

kowej, Zachodniej i Północnej, wskazując na niemożność bezwzględnego określania wszystkich tego typu znalezisk jako śladów osadnictwa germańskiego. Mgr Tomasz Bochnak (Kraków) przedstawił w swym wystąpieniu nową propozycję podziału typologicznego i chronologicznego grotów broni drzewcowej z obszaru kultury przeworskiej. Mgr Bartosz Kontny (Warszawa) podzielił się swoimi ustaleniami odnośnie zróżnicowania wyposażenia pochówków z bronią kultury przeworskiej z młodszego okresu przedrzymskiego. Znakomitym uzupełnieniem jego referatu było studium mgr mgr Urszuli Margos (Kraków) i Marcina Stąporka (Gdańsk), poruszające problematykę uzbrojenia ludności kultury oksywskiej.

Kolejną grupę referatów otworzyła dr Katarzyna Czarnecka (Warszawa). Autorka biorąc za punkt wyjścia pochówki z mieczami w tzw. „ażurowych” pochwach z cmentarzyska kultury przeworskiej w Oblinie przedstawiła wnioski odnośnie proveniencji podobnych znalezisk z obszaru Europy Środkowej. Problem interpretacji kulturowej militariów z niezwykle interesującego stanowiska w Pikulach na Lubelszczyźnie poruszył w swym wystąpieniu mgr Zbigniew Wichrowski (Kraśnik). Mgr Krzysztof Garbacz (Zielona Góra) zaprezentował zespoły uzbrojenia przeworskiego z rejonu wschodniej części doliny Nidy. Podobnie „regionalnie ukierunkowany” referat przedstawili mgr mgr Eleonora Kaszewska i Wojciech Moszczyński, omawiając pokrótce znaleziska broni kultury przeworskiej ze wschodniej Wielkopolski i Polski środkowej.

W trzeciej grupie referatów należących do bloku tematycznego „Europa Środkowa” mgr Marcin Biborski (Kraków) przedstawił na przykładzie mieczy obszerne studium na temat wzajemnych oddziaływań i powiązań uzbrojenia z okresu lateńskiego i rzymskiego. Mgr Justyn Skowron (Zgierz) zaprezentował zabytki ubrojenia ze zniszczonego jeszcze w okresie przedwojennym cmentarzyska kultury przeworskiej w Kuznocinie. Dr Jarosław Lewczuk (Zielona Góra) omówił uzbrojenie ludności kultury przeworskiej na środkowym Nadodrzu w środkowym i późnym okresie lateńskim.

W ramach bloku tematycznego „Europa Środkowa i Zachodnia” wygłoszone zostały cztery referaty. Dr Erdmute Schultze (Berlin) podzieliła się swymi uwagami na temat ozdobnych nakładek na nity tarcz jako jednego z wyznaczników pozycji społecznej zmarłego. W myśl

¹ Por. Archcolodzy w Nałęczowie, WUniwi., R. 9, 1999, z. 8, s. 12-13.

² Por. tekst A. Kokowskiego w tym tomie.

ustaleń autorki analizowane ozdoby są również doskonałym datownikiem w przypadku pochówków słabiej wyposażonych, ich występowanie ogranicza się bowiem do krótkiego horyzontu pod koniec młodszego okresu przedrzymskiego. Problem nitów występujących na tarczach – w szczególności ich odmiany o dużej główce – poruszył również w swym wystąpieniu dr Wolfgang Adler (Gießen). Niezwykle dyskusyjny referat zaprezentowała dr Astrid Böhme-Schönberger (Moguncja). Na przykładzie celtyckiego grobu z Badenheim (Nadrenia-Palatynat), zawierającego m. in. miecz w ażurowej pochwie typu *opus interrasile* autorka zajęła się problemem proveniencji podobnych znalezisk z obszaru osadnictwa germańskiego, prezentując pogląd o celtyckim pochodzeniu wszystkich podobnych zabytków. Na zakończenie tej części obrad dr Rosemarie Müller (Getynga) omówiła kwestię występowania grobów z bronią na terenie Mecklemburgii, Brandenburgii i Saksonii-Anhaltu.

Ostatni dzień konferencji poświęcony był problematyce uzbrojenia w Europie północnej. W tej grupie wystąpień wysłuchano trzech referatów. Dr Jes Martens (Oslo) przedstawił wyczerpujące studium na temat występowania, chronologii oraz genezy pochówków zawierających elementy uzbrojenia w południowej Skandynawii.

Dr Pavel Nicklasson (Halmstad), obierając za podstawę rozważań militaria pochodzące z obszaru Szwecji kontynentalnej, szczegółowo naświetlił kwestię ewolu-

cji form oraz zróżnicowania lokalnego uzbrojenia. Znakomitym uzupełnieniem przedstawionych referatów było wystąpienie dr Moniki Rasch (Sztokholm), rozszerzające analizowany zespół problemów o zagadnienia wysp Olandii i Gotlandii.

Konferencja stanowiła dla uczestników doskonałą możliwość zapoznania się ze złożoną problematyką uzbrojenia ludów germańskich i celtyckich w ostatnich stuleciach przed naszą erą. Pozwoliła również na wgląd w najnowsze, często niepublikowane jeszcze wyniki badań wielu archeologów i ośrodków badawczych. Szeroko rozumiany „aspekt militarny” młodszego okresu przedrzymskiego przedyskutowany został zarówno pod kątem typologicznym i chronologicznym, jak też zróżnicowania lokalnego w poszczególnych prowincjach kulturowych i strefach osadniczych, oraz wzajemnych wielokierunkowych powiązań łączących światy celtycki i germański. Dorobek konferencji, który miejmy nadzieję jak najszybciej zostanie opublikowany, stanowić może doskonałą podstawę dla wszelkich przyszłych badań wielu problemów młodszego okresu przedrzymskiego, zarówno *stricte* militarnych, jak też i ogólniejszej natury, na przykład studiów chronologicznych czy kulturowych. Na zakończenie wypadałoby wspomnieć, iż uczestnicy obrad jednogłośnie zaproponowali zadedykowanie temu pokonferencyjnego prekursorom i nestorom badań nad uzbrojeniem w Europie środkowej: Martinowi Jahnowi i Józefowi Kostrzewskiemu.